

Izbaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravniški prostori:
2887 S. Lawdale Ave.
Office of Publication:
2887 South Lawdale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

ETO—YEAR XXIV.

Cena lista je 25.00

Registered as second-class matter January 22, 1916, at the post-office of Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., četrtek, 30. julija (July 30), 1931.

Subscription \$6.00 Yearly

STEV.—NUMBER 176

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1102, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Stavkovne fronte rudarjev v Pennsylvaniji

Milwaukee se ponaša z močno blagajno

Mesto ne pozna finančne krize in ima več kot pet milijonov dolarjev v blagajni

Milwaukee, Wis., 29. jul. — Milwaukee ima več kot pet milijonov dolarjev v svoji blagajni in mestne finance so skoro v popolnem stanju, je včeraj naznanil W. H. Wendt, pomožni kontrolor.

Wendtovto naznanilo dalje izkazuje, da se bo vsota denarja v mestni blagajni v tekočem tednu pomnožila z dohodki od davkov, ki so preračunani na \$5,000,000 in morajo biti plačani do 31. julija.

Mestne finance bodo popolne čez pet let, je dejal Wendt, ko bo mesto lahko pokrivalo vse svoje izdatke iz sklada, ki ga bo zbralo eno leto prej.

Depresija je bila samo preizkušnja za mestne finance, je rekel Wendt, "in Milwaukee je kljub težkim časom pokazal, da je na trdni finančni podlagi."

Milwaukee je imel v aprilu 1930 578,249 prebivalcev, kot je razvidno iz poročila vladnega cenazusnega biroja. Socialist Daniel W. Hoan županuje mestu že več let.

Zvišanje plač unijkim uradnikom

New York. — Delegete na konvenciji Mednarodne asociacije pristanišnih delavcev so se izrekli za povišanje plač glavnim uradnikom. Predsednik bo sedaj prejel \$8,000 na leto, tajnik-blagajnik \$5,000, prvi podpredsednik \$75 na teden in organizatorji po \$70 na teden. Za predsednika asociacije je bil ponovno izvoljen Joseph P. Ryan.

Poročilo tajnika, ki ga je podal delegatom, izkazuje, da je članstvo unije padlo za 8% v zadnjih šestih mesecih. Glavni vzrok padcu je depresija.

Depresija mori otroke

Springfield, Ill. — Težki časi so odgovorni za narastek smrtnih slučajev med otroci, se glasi poročilo državnega zdravstvenega departamenta. Poročilo kaže, da se je število smrtnih slučajev med otroci do starosti pet let povečalo za 6% l. 1930 v primeri s prejšnjim letom.

Lloyd George se bo podvrnil operaciji

London, 29. jul. — David Lloyd George, bivši angleški premijer in voditelj liberalne stranke, se je včeraj podal v bolnišnico, kjer se bo podvrnil operaciji na ledvicah.

sili kravjega mieka. Pomoč je nujno potrebna ne le stavkarjem, ampak tudi drugim. Ako ta ne pride, bodo cele kempe izumrle radi lakote. Poročevalec je v mnogih krajih naletel na družine, katerim je bila edina hrana zelišče in pa jedlino odpadki.

Pomoč stavkarjem prihaja le od raznih levčarskih delavskih skupin, v glavnem od komunistov in socialistov ter od nekaterih delavskih unij. Ampak je nezadostna.

Neglede kako se stavka konča za NMU, je gotovo to, da se med rudarji širi radikalizem kot še nikdar prej. Med njimi se utrjuje prepričanje, da jih bo edino radikalizem rešil gotove pogube. Ta razvoj pa oblasti ne opazujejo mirno in ga bodo skušale zatreti za vsako ceno. Med drugimi je že opaziti v stavkovnem okrožju aktivnosti tajnih agentov delavskega departamenta, ki pazijo na tujerodce.

Generalna stavka oblačilnih delavcev

Odprava znojnih delavnic cilj stavkarjev. — Krog 15,000 tekstilnih delavcev zastavkalo v Patersonu

New York, 29. jul. — Sidney Hillman, predsednik Amalgamated Clothing Workers unije, je odredil stavko 30,000 oblačilnih delavcev v New Yorku, ki se prične danes ob 10. zjutraj.

Uradniki unije naznanjajo, da je stavka naperjena proti neznošnim razmeram v takozvanih "znojnih delavnicah", katerih je veliko število v oblačilni industriji, in da se odpravi strahovlada, ki jo izvajajo ganežji nad člani in uradniki unije.

Paterson, N. J., 29. jul. — Stavka 15,000 delavcev pod vodstvom Ameriške delavske federacije je včeraj ustavila obratovanje v tekstilnih tovarnah.

Prvotno je bilo naznanjeno, da se bo stavka pričela 3. avgusta, toda radikalni unionisti, ki imajo močno zaslobo pri članstvu, so prisilili konservativce, da so umaknili svoj načrt. Ker imajo tovarnarji v tem času največ naročil za tekstilne izdelke, so stavkarji prepričani, da bodo izvojevali svoje zahteve.

Odprava drugega razreda na parnikih

Odhoditev bo pada danes na konferenci parobrodskih družb

Paris, 29. jul. — Totalna odprava drugega razreda na parnikih, ki plovejo po Atlantiku, bo predmet razpravam na konferenci zastopnikov parobrodskih družb, ki je bila odprta v Parizu. Odhoditev bo najbrž pada danes.

Pred nekaj tedni so parobrodne družbe diskuzirale o možnosti drastične redukcije potnikov drugega razreda, toda na včerajšnji seji so šli še dalje. Čule so se sугestije, naj se drugi razred odpravi v celoti.

Z odpravo drugega razreda bo zadan smrtni udarec kastnemu sistemu na parnikih. Kabine drugega razreda bodo spremenili v tretji ali turistični razred, cene in udobnosti bodo ostale po starem, toda socialne zapreke, ki niso dovoljevale potnikom tretjega razreda vstopa na krov drugega razreda, bodo odpravljene. Ostali bo prvi razred za denarno in drugo aristokracijo, ki se ne mara družiti s plebejci.

Stavka stavbnih delavcev končana

Los Angeles, Cal. — Velika stavka organiziranih stavbnih delavcev, ki je ustavila za več kot milijon vrednosti gradbenih projektov, je bila končana.

The Building Trades Assn. in Structural Workers unija sta sklenili pogodbo, ki določa \$1.50 na uro in pet dni dela v tednu.

OTVORITEV SOCIALISTIČNEGA KONGRESA

Veliko število delegatov iz vseh krajev sveta se je zbralo na Dunaju, kjer bodo razpravljali o važnih svetovnih problemih

Dunaj. — Konzerthaus je pozorišče največjega od štirih svetovnih kongresov, ki jih je dosedaj sklicala Delavska in socialistična internacionala. Iz vseh delov sveta so prišli delegati na Dunaj, da praznujejo napredek socialističnega gibanja, ki je bil napravljen v zadnjih treh letih, da določijo smerne oredstvih in načrtih za izboljšanje socialističnih organizacij.

Zadnje nedeljo, pred otvoritvijo zborovanja, so se vršile velike demonstracije v zvezi z delavsko olimpijado in parado, katero je opazovalo nad dvestotisoč ljudi. Delegatje so opazovali demonstracije s stopnic državne zbornice.

V pondeljek je pričel kongres z resnim delom. Prva zadeva na dnevnem redu je bilo obširno poročilo, ki ga je predložilo tajništvo. Razprave in debate se bodo v ostalih dneh tekočega tedna sukale o vprašanju razorožitve in vojne nevarnosti; o splošni situaciji z ozirom na socialistično gibanje; o svetovni ekonomski krizi in brezposelnosti ter o poročilu Mednarodne ženske konference. Komitaj, ki jo tvori delegatje, zastopajo socialistične organizacije v raznih deželah, bo poročala o posameznih točkah, ki bodo prišle na dnevnj red.

Angležinja je zadelovljna z razmerami v Rusiji

Moskva, 29. jul. — Pred petimi leti je Nancy Astor, znana torijka, objavila, da bo plačala vse stroške kateremukoli angleškemu komunistu, ki bi bil pripravljen oditi v sovjetsko Rusijo s svojo družino.

Včeraj je pa bilo objavljeno pismo vdove angleškega rudarja Ray Mortona, ki je sprejel ponudbo in se naselil v Rusiji. Vdova pravi v pismu, da je ne bi mogel sedaj nihče pregovoriti, da bi se vrnila v Anglijo.

"Moji sodrugi so po smrti moza skrbeli zame in moje otroke", pravi mrs. Morton v pismu, "in nihče bi me sedaj ne mogel pregovoriti, da bi zapustila Rusijo ter se vrnila v domovino, kjer bi mene kot vdovo in moje otroke čakala le velika beda in mizerija. Otroci dobivajo tukaj dobro vzgojo in meni je bila dana vsa prilika, da se lahko potveto preživljam."

Dalje je rekla, da je sovjetska Rusija na pravi poti in da se ruskim delavcem godi bolje kot milijonom brezposelnih v kapitalističnih državah, vključivši Združene države.

Protiklerikalna kampanja v Mehiki

Večje število duhovnikov izgnanih iz dežele

Mexico City, 29. jul. — Poslanska zbornica je včeraj sprejela proteatno resolucijo, obsojajoč napad na življenje Adalberta Tejada, guvernerja države Vera Cruz. Napadalec je bil po izjavljenem napadu ubit.

Protiklerikalne aktivnosti se nadaljujejo. Večje število duhovnikov v Payo Obispu, ki so bili obtoženi hujskanja na upor proti vladi, je bilo izgnanih iz Mehike. Guverner Campillo Sayde je tudi obtožil duhovnike, da so organizirali zaroto, da uničijo cerkev, ki jo je vlada spremenila v šolo.

Zamorov kabinet želi oostati na krmilu

Predsednik španske republike zagovarja delo svoje vlade. — Viharne debate v parlamentu

Madrid, 29. jul. — Provizorični kabinet španske republike je včeraj resigniral in predsednik Zamora je v svojem govoru v parlamentu branil režim ter navajal uspehe, ki jih je dosegel v dobrih treh mesecih od ustanovitve republike.

Kakor hitro je Zamora končal svoj govor, je nastala viharna debata o vprašanju, da li sedanji člani kabineta ostanejo še nadalje na krmilu.

V teku debate so nekateri deputirji napadali ministre provizorične vlade in jih navajali morilce, ker so poslali vojskoto proti komunistom in sindikalistom, ki so uprizorili stavkovne izgrede v Seviliji in v katerih je bilo več ljudi ubitih. Notranji minister Maurra, ki je bil predmet ostri kritiki, je skočil na noge in skušal dejansko napasti svojega nasprotnika, toda ostali člani kabineta so ga zadržali.

Predsednik Zamora je naglašal, da je njegova vlada napravila ogromno delo, ker je vzbudila špansko ljudstvo, da se je pričelo zanimati za svoje interese in izjavil, da bodo vsi sedanji ministri ostali še nadalje na svojih položajih, ako bo parlament odobril njihovo dosedanje delo.

Krajši delovnik za tekstilce

New York. — Eksekutivni odbor United Textile Workers unije svetuje vsem krajevnim unijam, naj prično s kampanjo za skrajšanje delovnega tedna na 44 ur. Eksekutiva urgira organizirane in neorganizirane tekstilne delavce, naj zapuste tovarne, ako bi jih delodajalci silili delati nadurno delo, in tako izsilijo krajši delovnik.

Astorjeva je včeraj odpotovala na obisk kolektiviziranih kmetij.

Konkurenčna vojna med operatorji v Coloradu

Vladna uradnika urgirata rudarsko konferenco

Operatorji so na zadnjem sestanku v Washingtonu odklonili sugestije glede razgovora s u-stajekimi uradniki

Washington, D. C. — (FP) — Nadaljnji poskusi, da se skliče rudarska konferenca, na kateri naj bodo sstapani operatorji in voditelji rudarske unije, so bili napravljeni te dni, ko sta delavski tajnik Doak in trgovinski tajnik Lamont posvala obe skupini, naj pošljeta svoje zastopnike v Washington, kjer naj bi razpravljali o načrtih za stabiliziranje skrahirane premogovne industrije.

Doak in Lamont sta še pred par tedni konferirala s uradniki United Mine Workers unije in operatorji, toda razgovori niso prinesli nikakega rezultata. Zastopniki rudarjev so bili eicer pripravljeni ustreči želji vladnih uradnikov in so celo sugestirali načrt, katerega stp Lamont in Doak odobri, toda operatorji so pokazali veliko trmoglavost in izjavili, da konferenca v tem času med njimi in rudarskimi voditelji ne bi prinesla nikakih rezultatov.

Uradnika sta prepustila operatorjem in unijkim voditeljem, naj sami določijo datum za sklicanje konference.

Moratorij je finančno, pravi uradnik

New York. — "Francoški bankirji in izdelovalci municije vodijo francoško ljudstvo v nesrečo," je izjavil Dudley Field Malone, poslan ameriški odvetnik, ob svojem povratku iz Francije. "Francoški državni-ki, ki so orodje bankirjev, pripravljajo tla za veliko katastrofo, ker skušajo obdržati 60,000,000 Nemcev v ekonomskem sušenstvu."

"Hooverjev moratorij se bo izjalovil, kar je prišel skoro dve leti prepozno, da bi rešil Nemčijo."

Mlad morilec policaja dobil 18 let zapore

Chicago, 29. jul. — Sodnik Joseph Sabath je včeraj obsodil 15-letnega Varner Corryja, ki je 30. maja t. l. ustrelil policaja Edwarda Smitha, na 18 let zapore v državni jetnišnici v Jolietu. Sodnik je silno kritiziral dečkovo starše, ker so zanemarili dečkovo vzgojo. Dejal je, da bi tudi starše poslal v ječo, ako bi bilo mogoče, ker so prav dobro vedeli, da je fant ukradel revolver in potem dovolili, da se je učil v streljanju v kleti svojega doma.

Dečkovi odvetniki so bili iznenadeni radi teške kazni in vložili so priziv za ponovno obravnavo. Zašiljanje o prizivu se bo otvorilo prihodnji pondeljek.

Bruening bo obiskal Mussolinija

Berlin, 29. jul. — Iz zanesljivih virov poročajo, da bosta kancelar Bruening in zunanji minister Curtius odpotovala prihodnji teden v Rim, kjer bosta konferirala s diktatorjem Mussolinijem.

Redukcija plač državnim nameštencem

Raleigh, N. C. — Državni odbor za proračun je odredil znižanje plač za deset odstotkov za državne uslužbence, ki se sedaj prejema jo nizke plače.

Redukcija mezd tekstilnim delavcem

Guilford, Me. — Old Town Woolen Co. in Piscataquis Woolen Co. sta znižali mezdo delavcem za deset odstotkov. To je že tretja redukcija v temu letu. Več kot petsto delavcev je prizadetih.

Naperjena je proti Rocky Mountain Fuel Co.

Denver, Colo. — (FP) — Premogovni baroni v severnem delu države so začeli s konkurenčno vojno proti Rocky Mountain Fuel Co., ki edina v državi uposljuje unijake rudarje.

Operatorji v distrikth Frederick in Lafayette so znižali ceno za 75 centov pri tonu premoga, v okraju Louisville pa za 50 centov. Vsi ti operatorji so člani Colorado Coal Producers' Assn.

Uprava Rocky Mountain Fuel Co. je te dni podala izjavo, kjer pravi, da so neunijaki operatorji pričeli s to konkurenčno kampanjo s namenom, da sdaajo udarec unijkim mesdam v tej industriji.

"Odkar je Rocky Mountain Fuel Co. sklenila pogodbo s rudarsko unijo," je rečeno v izjavi, "je vedno insistirala, da morajo biti cene premogu smerna, da ne bodo oškodovani rudarji, odjemalci niti industrija. Bojevala se je proti tistim, ki so tajno snižavali cene premogu nekaterim večjim odjemalcem. Ti tajni dogovori so v prvi vrsti odgovorni za demoraliziran položaj v premogovni industriji."

"Uprava družbe je bila informirana, da so nekateri operatorji še prošlo simo znižali ceno premogu za 25 centov pri tonu, naka smo bili tudi mi prisiljeni reducirati ceno. Prisiljeni smo, da se nam bo potom kooperacije s organiziranim delavstvom posredilo odbiti napad, ki so ga naperili operatorji proti interesom poštene trgovine in unijkih delavcev."

Brezposelnostno zavarovanje med električarji

Newyorkka unija ustanovila sklad, iz katerega bo podpirala brezposelnostne člane

New York. — (FP) — Krajevna unija št. 3 Mednarodne brotoviščine električarjev je sprejela načrt brezposelnostnega zavarovanja. Načrt določa, da vsak član, ki prejema več \$20 na teden, prispeva 5% od svojega zasluka v savarovalni sklad. Iz tega sklada bo vsak brezposeln član prejel \$15 tedenske podpore.

Ako bo vsota v savarovalnem skladu padla pod \$50,000, ima eksekutivni odbor pravico svikati prispevke na 7%; obratno, če vsota naraste na \$200,000, ima pravico šikati prispevke na 3% od zasluka uposlenega člana.

Denar iz tega sklada se bo rabil samo za podpiranje brezposelnih članov in za stroške, ki so v direktni zvezi z upravljanjem sklada.

Zadnje jesen je ta unija sprejela načrt, da radi velike brezposelnosti ne sme noben električar delati več kot štiri dni v tednu s namenom, da se delo razdeli na večje število članov. Ta načrt pa se ni mogel izvajati zadovoljivo in radi tega so člani sprejeli sistem zavarovanja proti brezposelnosti. Sodijo, da je med organiziranimi električarji v New Yorku, 20% brezposelnih.

Produkcija zlata v provinci Ontario

Toronto, Kanada. — Zlati rudniki v provinci Ontario so v prvi polovici tekočega leta producirali zlata v vrednosti \$20,358,502, kar je \$4,500,000 več kot v istem času prejšnjega leta. Napovedujejo, da bo produkcija zlata v tem letu dosegla rekord.

Spomenik mehikiemu letalcu Emiliju Carranzu v Chattsworthu, N. J., kjer je pred tremi leti padel v svojo smrt. Spomenik je darilo šolske mladine v Mehiki.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASELO IN LASTERNA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZVEZE

Organ of and published by the Slovene National Support Society

Navedena in Zdravni državi (vsega člana) in članke \$2.00 na leto, \$3.00 za leto, \$5.00 za leto, in članke v Členu \$7.50 za leto, \$10.00 za leto, in članke \$15.00.

Subscription rates for the United States (except Canada) and Canada \$2.00 per year, Chicago and Ohio \$2.50 per year, foreign countries \$3.00 per year.

Cons delivery by Express—Subject to no return.

Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be returned.

Member of the Federated Press

Prosveita

2551-59 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Deluje v obsegu, na primer (Leta 19, 1927), poleg rednih letnih in letnih izjav, da vsak do 3 let dnevno predloži prispevek. Prispevek je prostovoljen, če ni vsega na voljo.

Ameriška izolacija

Boj silnih in nadležnih komarjev, ki brenijo neprestano okoli ušes, menda ni pod ameriškim soncem kakor so razni "suprapatriote", ki noč in dan svare pred temi in onimi zvezami Združenih držav z zunanji svetom. Ti ljudje nas verjamejo, da je Amerika danes izolirana ali osamljena in da tako tudi ostane, dokler bodo oni pazili.

Pri svoji politiki izolacije se neprenehoma vključujejo na neke besede prvega predsednika George Washingtona, ki je svaril pred "zapletljivi in tujcemstvom". Tisto Washingtonovo svarilo je že davno brez pomena; svarilo je umrlo z dobo jadrenic in konjske pošte. Ako ne prej, je prav gotovo izgubilo ves pomen po civilni vojni, ko se je začel v Ameriki razvijati industrializem in ko je kmalu potem začel mladi ameriški kapitalizem osvajat tuje trge.

Fakt je, da Amerika ni bila na ta ali oni način nikoli izolirana. Posebno ne, kar se tiče svetovne trgovine in financ. Že sto let prihajajo sem naseljeni iz vseh krajev sveta in odhajajo ameriško blago na vse strani zemlje. Kakšna izolacija je to? Na vsem svetu ni dežele, ki bi bila v sedanjih sto letih tako znana do sadnjega količka zemeljske obale kot je Amerika. Mar to priča o izoliranosti?

Apostoli izolacije svedoča pravijo, da ne mislijo tega. Kar se tiče businessa, je vse all right. Oni zahtevajo izolacijo v mednarodni politiki — pa se tudi tu urejajo.

Kjer koli je business, trgovina in denar, tam je tudi politika. Ako ne očitna, pa prikrita; če ne direktna, pa indirektna in ta je navadno še bolj intrigirana in škodljiva.

Ameriška vlada se je vedno zapletala v razne spore in politične intrige baš radi tega, kar je iskala izboljšati za svojo zunanjo trgovino. Vojna z Mehiko, vojna s Španijo in svetovna vojna — ali niso bili to zapletljivi prve vrste? Zakaj se je Amerika zapletla v vse te vojne? Zato, ker se je ispalalo ameriškim bankirjem in imperialistom. Ekonomski vroki! Bres teh ni bilo nobene moderne vojne.

Pristaši izolacije vodijo republikanško stranko in domneva se, da Amerika še ni v Ligi narodov in mednarodnem sodišču v Haagu. Na drugi strani pa pomagajo s carinsko politiko in drugimi gospodarskimi intrigami ameriškim magnatom, da se zapletajo po vsem svetu v vse mogoče politične mreže.

Kaj je Hooverjev moratorij? Ali je to znak kakšne izoliranosti? Kaj so večne konference v Evropi z organizacijami, ki so del Lige narodov?

Ekonomski svet je danes podlaga vsemu drugemu življenju človeške družbe. Ta svet je v moderni industrijski družbi mednarodni. Noben narod, ki hoče napredovati, se ne more osamiti pred tem svetom.

Politika, domača in mednarodna — kakor kultura, etični nazori, versko življenje itd. — odvisni od ekonomske podlage; pravzaprav je politika le odsev posameznih stopenj ekonomskega razvoja. Nemogoče je torej, da bi se držala, tako velika in vplivna kot je Amerika, morda uspešno izolirati od ostalega sveta, s katerim je ekonomsko tesno zvezana in katerega celo dominira do neke mere.

Vzako govorjenje o ameriški izolaciji je hinavščina. Saj vsakdo vidi, če le hoče videti, da se politika izolacije ne prakticira dosledno — ker se ne more. Ameriška izolacija v mednarodni politiki je kakor ameriška prohibicija doma, ki ekstatizira le na papirju in v gobezdanju onih hipokritov, ki pobirajo od lažne prohibicije mastne dohodke.

V Združenih državah je velik kup političnih evangelijev, ki životarijo in strašijo samo radi slabih in gmočnih koristi evangelistov. Vsi ti evangeliji so kajpada obekli na naphinjenem trebuhu ameriškega kapitalizma.

George Bernard Shaw je posetil Moskvo in videl je, da je s sovjeti vse v redu. Vzkliknil je: "Zakaj ni bila revolucija v Angliji namesto v Rusiji?"

Shaw bi se tudi lahko vprašal: "Zakaj nisem bil rojen v Rusiji namesto na Irskem?" Če bi bil Shaw Rus, bi bil gotovo manj sarkastičen, da bi bil lahko bolj navihani. In danes bi bil lahko komisar prosvete v Moskvi in vsilil bi se na proletarske stroške v London, kjer bi morda bil iz MacDonalda. Toda vprašanje je: Zakaj?

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Piknik za nabavo gledaliških kostumov

Detroit, Mich. — Dramska vzgoja se polagoma blizu. Kulturne organizacije izbirajo svoj repertoar, ki bo več ali manj odgovarjal okusu publike in potrebam prizadetih naselbin.

Naši diletantski odri v Ameriki so sicer, z redkimi izjemami, zelo skromni, vendar vrše svojo nalogo primerno. Motivni naše drame v tej državi so zelo različni — ogromna večina iger se upirajo valed dobička, kar znači, da se kulturna društva nahajajo v finančni stiski. Po vsebini imajo te igre narodno-gospodarski značaj. V veliki meri so brez vzgojalnih tendenc — poleg humorja vsebujejo napad na solze in za ocvirke pa še nekoliko petja. Delavske drame so med nami zelo redke; zahtevajo pač močnejši karakterje in misleče avdienco, kajti je pa med nami bore malo.

Pravijo, da so delavske drame pušče in dolgočasne, kar je do gotova naše resnica, če bi to tako ali tako ne bilo uprizorjeno. Toda zdravilo je vsako grenko in komur je pri srcu napredek delavske kulture in njene ideologije — kdor hoče dobiti izpopolnjeno sliko in lučijo, katere mu knjiga, časopis ali predavanje ne morejo narisati v tako živih barvah, naj zahteva in poseba delavske igre, ker le na ta način nam bo mogoče ustvariti čutečo in stalno avdienco, hropenajočo po globoko samiljenih dramskih delih.

Kakor v literaturi, tako smo tudi v tehniki precej površni, osebno v manjših naselbinah, svedoča so tu zopet finančne težkote. Mi nimamo subvencij in imovitih filantrov, vendar se pa tudi s skromnimi sredstvi uradi lepa scenarija in rekviziti, ako grede člani skupne na delo, kar se pa žal le redkokdaj zgodi. Kostumi so drugi važni faktor, ki ga navadno podcenjujemo. Posojevalci, ki se pečajo s kostumi, zahtevajo oduševski cenil in logična posledica pri naših večjih uprizoritvah je, skrajno pomanjkanje istih.

Naloga vsakega dramskega društva naj bi toraj bila, predvsem zbiranje fonda za nabavo bistrih kostumov, ker je na ta javk in dvignemo našo dramo na jak in dvignemo našo dramo na čimvišji nivo.

Detroitške kulturne organizacije na vzhodni strani se tega dejstva v polni meri zavedajo, zato so arankirale v ta namen velik piknik, kjer sodelujejo slednje organizacije: Pevski zbor "Svoboda", soc. klub št. 114, soc. klub št. 115, angleško poslujoči odsek in ženski odsek Slov. nar. doma.

Piknik se vrši v nedeljo, dne 16. avgusta na znani Travnikarjevi farmi, 11 Mile Rd. in Dequindre. Ob tej priliki se vrši tudi "oddaja" sledenih predmetov: Električna ura (darilo soc. kluba št. 115), kinarček z gumbico in pesoda za praznenje mesa (roaster). Vstopnina na piknik je 30c. Pri tem je vskota tudi nekaj številk (grate prize), katerih je vsak posestnik deležen.

Na programu je tudi žigmet. (baseball) med fanti društva "Young Americans" in "Volunteers". Zmagovalci bodo deležni nagrade v obliki dveh žog in enega količka. Ker pripravljajo ta piknik kulturne skupine, so uljudno vabljeni vsi ljubitelji dramske in pevsko umetnosti, kakor tudi splošno občinstvo. Akcija je vredna vaših podpore, ker je plemenita, zato si rezervirajte nedeljo dne 16. avgusta za Travnikarjeve farme.

Frank Cosens

Izlet soc. kluba 222
Barberton, O. — Cenjemu občinstvu v Barbertonu in okolici se naznaja, da soc. klub 222 priredi piknik 16. avgusta, pri čem ob 9. dopoldna, na Lavhovi farmi v Kenmoru, O., po domače "pri Zagarku". Vstopnina prostu vsem, ki se udeležijo. Postrežba bo najboljša v vseh okoličinah, vključno in jestvinsko, tako da bo vsem našim piknikarjem ustrezno. Imeli bomo tudi pečenega prašička in jagnje. Dobra godba pa bo skrbelo

za pies in odbor bo poskrbel tudi za razne tekme.

Kojaki in somišljeniki, pridite vsi iz Barbertona, Kenmora, Akrona, Cantona in Ritmana. Pa tudi Clevelandčani ste vabljeni, kakor vsi drugi, ki se želijo pošteno zabavati na našem pikniku. Dobrodošli in na svidenje na našem izletu dne 16. avgusta!

Za odbor — John Janhovich.

Genetovemu reporterju v zbirani

Milwaukee, Wis. — V št. 30. Genetovega žurnala je zopet zasedelo po gnojnici, katero Genetov "reporter" Joža K. prav vidno izliva po glavah njemu nepriljubljenih oseb. Da se pa fant že skoro reši tistega preklíčnega "ministranta", v osebi Vidmarja, ki ga tako neumiljeno razgalja pred javnostjo radi njegovih "laži-reportov", je obrnil Genetovo polico na vse, kateri niso pri volji pozirati godlo servirano v obliki njegovih "laži-reportov". Fant torej hoče na vsak način obrzati svojo zgrešeno taktiko.

Svoj "report" je pričel o sovjetiki Rusiji, nadaljeval s milwaukiimi socialisti in končal pri tisti cikanski gospodi, katere edini namen je (kakor si oni v svoji policijski mištrici predstavljajo), da pobira naše trdo pridlane novce. Ojoj! In tu ga oblijejo velike krokodilove solze! Da naš Joža sovraši vse, kar je rdečega in to od najbolj ponosnega socialista, do najbolj revolucionarnega komuniste, sem sicer vedel, nisem pa mislil, da se fant poslužuje tako ostudne taktike za dosego svojih namenov.

On piše: "Večkrat sem že slišal: 'kaj se bodeš ukvarjal z Vidmarjem, on vendar ne zasluzi toliko priznanja.'" Ha, ha, ha! Človek res ne ve, ali bi se smejal ali bi mu prav resno priporočal zdravniško preiskavo: Joža v svoji nadutosti misli, da njegova oseba, zavit v policijsko suknjo, daleč nadkriljuje osebo prestopnega delavca. Ha, ha! Vsakakor ne mi zdi, da v Jožetovi glavi ni vse v redu.

Nadalje piše: "Je že res, ampak če bi njega nihče ne omenil, bi si gotovo mislil, da je že vse ugumal v kozji rog." Jožetova ideja, da hočem jaz "vse ugumati v kozji rog", je sicer en izroček njegove zvitosti, da se tako obvaruje pred bismo, katere mu grozi, ker ne more prinesiti dokazov, da je pisal resnico o sovjetiki družbi št. 7. Razumeti je treba, da kadar jaz pišem v javnost, se vedno poslužujem resnice in ako se dobi oseba Jožetova kalibra, ki hoče potem zvitih laži tak članek prikazati javnosti v drugi luči, sem vedno pripravjen istega tudi zagovarjati.

Vedno sem bil mnenja, kadar imam opraviti s človekom, ki govori resnico, da moram vedno zahtevati dokaze. Te taktike se bom držal tudi napram Genetovemu reporterju, ker se mi zdi najboljša. Joža dobro ve, da ne more prinesiti dokazov za svoje zmačke; ker se pa strahno boji, da bi ga vendar javnost se poslužuje raznih "romanov" in iznajljivih reportov, v katere vpleta imena njegovih nasprot-

nikov ter vprije: "Spraviti me hoče v kozji rog!"

Res smešno, ali ne? Joža nadalje piše: "Vidmar pravi, da je socialist. Ej, sveda; ker nima prilike biti kaj drugega." Naj bo Jožetu pojasnjeno, da je danes v Ameriki izmed vseh večjih političnih strank edino socialistična stranka naklonjena delavcem, sicer je pa tudi sestavljena iz večine delavcev. Torej kot zaveden delavec je naravno, da delujem za delavsko stranko, če me pa boginja Sreča obdaruje z nekoliko milijoni \$ \$, se bom pa sveda z lahkoto pridružil republikancem ali demokratom, kateri stranki povsod delujeta za milijonarje.

Meni se zdi, da tukaj se prav ujemata pregovor, ki pravi: "Svoji k svojim!" Torej midva z Jožetom, ker se že vedno "vrtiva" okrog 1 milijona, še vedno spada, po mojem mnenju, med tisto delavsko "paro", ki si z vsakdanjim delom služi svoj kruh, in je torej tudi najboljša, da podpira njih stranko.

Joža pravi, da on ni "proti socialističnim načelom, pač pa sovraži soc. voditelje, katerim je več njih osebna korist kot pa napredek stranke". Nato omenja najbrže senatorja Duncana, ki je izstopil iz socialistične stranke. Naj bo Jožetu povedano, da se taki procesi vršijo tudi pri kapitalističnih strankah. Torej ni nič čudnega, ako se tak slučaj pojavi tudi v delavski stranki. Sicer pa Joža pripisava, da ima socialistična stranka vendar večino dobrih voditeljev, ki pasajo, da so naša, katere so upostavili naši veliki delavski boritelji; Marx, Debs, Berger in drugi, še neizpremenjena, da torej stranka še vedno služi delavskim interesom, in po izjavi Jožeta, se on strinja s temi načeli.

Ako so Jožetu v resnici pri srcu socialistična načela, naj se pridruži tistim voditeljem, kateri se v resnici bojujejo za delavske interese kot so milwauški župan, šerif Benson in drugi. Dokler pa fant tega ne stori, mu ne moremo verjeti, da se bojuje samo proti slabim voditeljem.

Sicer se pa še spominjamo članka v Cenetovem žurnalu, da so socialistične ideje "lajanje na luno".

Jos. Vidmar.

"Ubogi Poljaki..."

Sharon-Farrell, Pa. — Neznano vročino pasjih dni nam je poslal stari Bog — s svoje sive brade. Naš stari in večni oče se je razjezil nad svoje neubojljivo dečo, ki se spremlja pod solncem. Vzrok njegove jeze je brzica ta, da premalo podpiramo svetlišča, ki so postavljena njemu na čast. No, pa mi ne vemo vzroka njegovi jezi, kajti naš stari oče nad nami je muhast in včasih precej trmast. Lahko je tudi mogoče, da so ga ujezili njegovi lastni častilci.

Cujte in strmite! Tukaj je dne 20. julija pogorel Poljski hram božji. Pravijo, da je škoda za \$66.000. Ubogi siromašni in verni Poljaki. Kam se bodo zdaj zatekali? Hiša božja vernih Poljakov je popolnoma uničena. Pogrejte, kako silno so huznovani — po božji previdnosti. Tudi gospod fajmošter so jihitali k pogorilcu in začeli hram božji blagoslovljati Bližni sem Poljaka, ki je rekel:

"Naš gospod znajo požar panati." Ali vse zaman. Ogenj je čedalje bolj rasel in se dvigal proti nebeškim prostorom ter objemal božji hram. Naposled so prišli ognjegasci in požar lokalizirali.

Čital sem, da je Bog povsod pričujoč, v nebesih in na zemlji, torej tudi na dnu pekla, v srcu največjega zločinca, kakor tudi v samem Luciferju, kadar stopi na zemlja v podobi človeka ali zveri. Bog je povsod pričujoč. Tako je zapisano v sveti knjigi. In kljub temu ga tisti, ki to trde in uče, iščejo po cerkvah, kapelah in katedralah, a v sebi ga imajo. Ali niso to slepci?

Ne ubijaj, je rekel, pri vsem tem pa dovoljuje, da se v njegovem imenu blagoslovlja morilno orožje, s katerim se koljejo njegovi nedolžni otroci. Gore zlata, polja srebra in kupe dragih kamenov je ustvaril in oni, ki v njega verujejo in ga ljubijo, kradejo iz njegovih zakladnic, valjajo se pred njim na kolnih, poljubljajo mu noge ter mu poklanjajo darove, katere so mu ukradli. Kdo more torej reči, da niso hinavci in tatovi?

Jack Yert.

Ruska zadeva

Cleveland, O. — Br. Henrik Pečarič se moti, ko piše v Prosveti z dne 25. julija, da on pozna Toneta Logarja še iz Trbovelj. V resnici nisem jaz še nikdar videl Trbovelj, ker sem doma iz Podstenj pri Ilirski Bistrici na Notranjskem. Čudno se mi vidi, ker sem bil tudi v Italiji v vojnem ujetništvu. Svet je širok in človeku se lahko marsikaj pripeti.

Lahko mu dokažem, da je res vse, kar sem pisal o svojih doživljajih v Rusiji. Lahko mu omenim slovenske tovariše, s katerimi vred smo se skupno borili kot prostovoljci v rdeči armadi proti ruski buržoaziji. To so Vinco Arh iz Laskovca pri Krškem in drugi je Anton Brankič ob St. Petra na Krasu. Imam naslov obeh in kdor hoče, jima lahko piše in se prepriča.

Br. Pečarič sumi, da smo pobijali mušike v beli armadi. Moral bi vedeti, da napredni ruski ljudje niso podpirali buržojske vojske. Na front se ne vprašajo, kdo si, ako si na nasprotni strani. Številno ubitih ni bilo pretrano. Povem ti, da so padali kot snopje — in nič mi ni žal.

Dolžnost nas vseh trpinov je, da branimo edino delavsko državo pred napadi kapitalističnih mogotcev, ki bi jo radi unčili. Delajmo tako povsod. Br. Pečarič pa prosim, naj bolj pravilno piše in naj se pouči kaj je buržoazija. Pozdravljam vse naročnike Prosveite in jih prosim, naj agitirajo za njo.

Anton Logar.

Veselica društva št. 457

Copertown, N. Y. — Društvo št. 457 SNPJ priredi veselico dne 1. avgusta zvečer. Uljudno vabimo vse rojake in rojakinje iz okolice in bližnjih naselbin, da nas posetijo. Zabave bo dosti za stare in mlade. Igrala bo izborna muzika. Za dobro postrežbo bo skrbel odbor.

Društvo 457 je na redni seji sklenilo, da plača za vsakega člana in članice 70c izrednega assessmenta iz društvene blaginje.

Joseph Kitz, tajnik.

(Pripomba: — To naznanilo je dospelo prepozno za uradno izdajo.)

Trunk se zvija

G. J. M. Trunk priznava v svoji kolumni Amer. Slovencu z dne 25. julija, da ga je bil, ko je bunkal za R. J. Zvertničem "grafu" v uredništvu Prosveite. Zdej mi ni nič vedel zakaj pravzaprav gre in zdaj je iz angleškega dela Prosveite z dne maja izvedel celo zadevo. Dalje priznava, je "morda po lastni krivdi zašel tako v aho, ko se je naslonil na "tisti zmaček v nalji" ... in če bi bil vedel, da "zmaček" na pravo grafterjo bi ne bil zapisal ...

G. Trunk priznava tudi, da hudo povsod, "ampak lahko se kaj tudi spregleda. Baš to je njegova slabost, ker šnofa nam tam, kjer nič ni. Ako bi manj šnofal in gledal in poslušal, mu zdaj ne bi bilo zvijati se, da se izvleče iz kaše, v kateri je tical. Njegov izgovor je mizeren vseskrat tako razmazan, da so njegovi čitatelji nedolžno težko razumeli, kaj hoče povedati.

Mož je užaljen radi naziva bunkač. Naj se pa reče človeku, ki sam priznava, da nastanja na zmačke brez dokazov, samo običaj značaj svojega načelnega nasprotja. Kako se reče človeku, ki mu je vsak bunkač ber za polemično boje? Kako naj se imenuje človek, ki je tako imenitno "odkril" Podgoričana? Bunk glade Podgoričana, ki je Trunk ponavljal dan za dnem in mesec mesecem akoli polgrugo leto, še posebej kaže, kako "dobro" zna on šnofati in kako je vredno njegovo šnofarako argumentiranje in polemiziranje.

Mučenstvo v starih časih

Kazen se je zgodovinsko razvila iz ma do osvete in povračila in dolga je pot od čela "oko za oko, zob za zob" do vzgojne poboljševanja in izboljševanja škodljivcev in vske družbe. Ta pot drži skozi najtemnejše čase pravne zgodovine, nanjo pa so legla sence strašnega orodja pravosodja — mučnice.

Svoj izvor ima mučenje v verskih tujicah starodavnih časov o božji sodbi. Po začetke nahajamo pri Indijcih, pa tudi v zgodovini starih Germanov. Zaščitovanje greka, ki je moral jemati razbeljeno železo hladne ali pa vrele vode ali pa hoditi po žem železu, in pa dvoboji, katerih zadnje dove nahajamo tudi v današnjem dvoboju, bila najbolj pogosta sredstva, ki so jih uporabljali v starih zakonodajah, iz njih pa pozneje razvila tortura. Božjo sodbo ali zijo (jemanje razbeljenega železa iz vrele de) nahajamo tudi še za časa Karadjona. Najpomembnejšo obliko in dovršenost pa došla tortura v katoliških cerkvenih sodbi pri preganjanju krivoverceev — v inkviziciji zlasti v procesih proti čarovnicam. Najstnejši so primeri iz katoliškega srednjega veka, ko je beasel najtrdozvrtnnejši jezuitski fantein, ki je pokopal cele grmade nedolžnih, tev in ugonabljal živa človeška telesa pod težjimi mukami.

Natančne predpise o torturi in slike čilnih pravil nahajamo v različnih zakonodajnih zbirkah (bamberški kazenski zakonik iz leta 1508., zakonik Carolina iz leta 1532, Ternna, kazenski zakonik avstrijske cesarice Marije Terezije iz leta 1766.) Vendar je bilo že ta 1776. mučenje v Avstriji odpravljeno. Derik Veliki je bil prvi, ki je odpravil torturo v Prusiji leta 1794., v Danski pa so jo odpravili leta 1770. V Franciji je šele velika mučelnja (leta 1789.) zavrnila torturo, v Rusiji pa je ostala še vse do leta 1801.

Najbolj navadna sredstva, s katerimi izsiljevali priznanja, naštevajo bamberški zakonik: bicanje, stiskanje palca, trdno prevezanje rok, kladja, španjolski čevlji, natezanje kolesu, eniganje ognja na prah in sploh na ganje živega mesa. V zvezi s tem so uporabljali tudi bodočega zajca, lesen valjar z železnimi bodicami, ki so ga podlagali pod človeku, kadar so ga natezali.

Španske naravnice niso bile iz mehke in prožnega blaga, ampak iz železnih trakov. Devali so jih obsojenca na prah in okrog blata in so tehtale do trideset kilogramov. To pripovedo je moral takšen revež nositi po več dneh sebi.

Druga zanimiva dela takšne toaletne bila: pomeranska kapa in poljski jarec, s katerima so grešniku natezali glavo.

Na Angleškem so zatikali obsojenca v nohte lesene trake, pomočene v žveplo. Če mu hoteli muke zvišati, so te trake potem prižgali. Na Angleškem so delali še tako, obtočenca niso pustili, da bi spal, pa so ga dnevi in ponoči podili po ječi. Zgodovina poveduje tudi o angleški skrivnostni pripovedi za trpinčenje, iz katere ni nihče prišel živ. smrtne orodje so posnemali tudi še po nastanju drugih držav in se je imenovalo "lešni devica". Od te priprave se ni ohranil noben izvod. To je bil votel kip deklice, ki se je piral navzdol na dve polovici in je imel v traju vse polno šebljiv. Človeka so položili v devico in jo zaprli in tako so se od vseh strani zapčili šebli vanj, da je v najstrašnejših bolečinah izdihnil.

Razum in človeški čut sta navezavajo pomagla, da se je tortura odpravila kakor kazno sredstvo pri zadrževanju obtočenca. Novi čas je prinesel reforme tudi v pravosodju, po katerih je bila tortura tudi kazen odpravljena. — (Po "Domačem Priljublju".)

Pla, ki se je bolje poskrbel kakor marsikateri delavec v teh Hooverjevih časih. V gnezdih tega plača so našli bankovce za pet dolarjev, na katerem so čepeli mladici. Če bi pitil vedel, da za ta denar danes lahko dobi 20 kobiljev pence!

Vesti iz Jugoslavije

(Poročniški biro Prosvete v Jugoslaviji.)

Velik požar v Trzinu

Ljubljana, 15. julija 1931.
Dan za dnem javljajo poročila raznih krajev požare, manjše veče. Koliko domaćih po naših seš je že pogorelo letos, na orenjakem je požar uničil pol asi in zdaj je spet velik požar v Trzinu. Pogorela je velika žaga, last tržaškega veleposelnika barona Borna. V noči na nedeljo ob 1. zjutraj so opazili ostaje požar na Borovni žagi, stoji blizu postaje. Poleg žage je velika tovarna čevljev Peko. Genj je v četrt ure objel vsa okolja postopje žage in tudi skleda lesa, drv, desak itj. Nekaj elavec in žagovodja sta opazila požar in takoj sklicala ljudi. Gali so pribiteli iz Trzinja, dalje Kovora, Bistrice, Kriša, Nala, Kranja in iz tovarne Peko er predimne. Gasiti so začeli na so moč, brigalne so bruhale vop, toda vse je bilo preštevno prilo velike goreče mase lesa. ročina je bila takšna, da gaskmalu niso mogli val blizu. lomaj da so obvarovali postajeposlopje, gostilno in tovarnoeko. Poslopje žage je pogoreloe, ostala je le lokomobila inekaj strojev. Vse druga nesreese zgorole. Vsa Trzina je bilvelikoga ognja razsvetljen, alec naokrog je bila videti goeča grmata. Zgorole je tudi onogo lesa na skladu in ceniljeko nad dva milijona. Polegorna sta prizadeta tudi lesaindustrijalca Dolenc in Hajniar.

Kako je požar nastal, ne vedo. Natančno je v poslopju žage in seaglo razširil na skladu. Gali so bili ves dan še na delu, zrakopavci so pogorele in goeče trahtove ter so stražili še so noč na današnji dan, da ne bi iz ogorkov in pepela vnel nov požar.

Pisma z dolarji sta odpravila. Pred malim senatom okrožnecodišča v Novem mestu sta zagovarjali te dni dve sestri, Albina in Hilda Auberger, od Kore 22 in 21 let, doma nekje od Koveja, ker sta zlorabljali svojo službo in poverili nekaj denarja ter pokradli iz ameriškega pišem nekaj dolarjev. Bili sta uduženi na pošti na Dvorcu. Ker sta živeli precej potratno, so judje seveda začeli iskatjati to in ono, dokler se ni dognalo, da res ni vse v redu z njunim polovanjem na pošti. Dognali so, da sta potvarjali čekovna nakladila na ta način, da sta na odrezku, ki ga prejme stranka, napisali za etotak manj, kakor pa je bilo nakazano denarja. Tako sta si prisvojili šeasoma več atokakov, v velike sume pa njuno početje ni šlo. Iz ameriškega pišem pa sta pobrali tudi nekaj dolarjev. Spretno sta znali odpirati pisma in jih spet zalopiti tako, da ni bilo nič poznati, da je bilo odprto. Obtoženki sta sprva na sodišču pri razpravi vsajili, kasneje pa sta pod težo pričevanj in dokazov utihnili in poslušali obremenjevalna pričevanja. Med pričami sta se znašla celo njuna dva prejšnja ljubimca, ki sta pričala, da sta jima obtoženki kazali, kako spretno se lahko pisma odpirajo. Sodišče je obe postarile obsodilo na dva meseca zapora pogojno za eno leto. Seveda sta obe izgubili službo.

Zrakoplov Zeppelin nad Mariborom. — Včerajšnje nedelje je nemški zrakoplov Zeppelin napravil izlet v Avstrijo. Obiskal je Dunaj zjutraj ob devetih, potem je odplaval na krožni sprehod po avstrijski republik in obiskal tudi Koroško. Mnogi turisti so ga opazovali z Golice in drugih vrhov naših planin. Po tem pa jo je Zeppelin mahnil po Dravski dolini in popoldne krog treh je dospel nad Maribor, kjer so ga seveda ljudje veselo opazovali in pozdravljali. Ta čudna velika pošast se je vlekla nad mestom v 300 meterski višini, tako da so si ga lahko natančno ogledali Mariborčani. Take prilžnosti, videti tega velikana, Ljubljancem še nismo imeli.

Star šolnik umrl. — V Ljubljani je v soboto 11. t. m. preminul 88-letni nadučitelj v pokloju Ivan Gantar, eden najstarejših še živih šolnikov. Doma iz okolice Zirov, izsolan v Idriji, je služboval najprej v Adlaščah, potem v Beli cerkvi, najdalj pa je bil v

Problemi priseljencev

Vložitev prošnje za naturalizacijo

Vprašanje: Kaj pravzaprav pomenja "vložiti prošnjo za naturalizacijo" (filing a petition for naturalization)? Ko človek, ki ima svoj prvi papir že dve leti in ki živi še pet let v tej deželi, izpolni takovino in jo pošlje naturalizacijskemu uradu skupaj z money ordrom in dvema fotografijama, ali pomenja to, da je vložil prošnjo za naturalizacijo? Vprašujem to radi tega, ker moj prvi papir kmalu propade?

Odgovor: Takovina, o kateri govorite, takozvana Form A-2214, se imenuje "Preliminary Form for Petition for Naturalization" in pošiljatev iste z denarjem in fotografijama, ne pomenja, da ste vložili prošnjo za naturalizacijo. To je le predhodna prošnja in pravovojljiva prošnja za naturalizacijo je ona, ki jo podpišete skupaj s pričama, ko vas zvejo na zaslisanje in vas izprašujejo ter plačate pristojbino \$10. Ko je namreč naturalizacijski izpraševatelj našel, da so vaši papirji v redu in da prosilec odgovarja vsem predpisom naturalizacijskega zakona, ga pošlje h klerku naturalizacijskega sodišča, ki izpolni prošnjo za prosilca, kateri jo podpisuje skupaj s pričama. Klerk izpolni prošnjo na podlagi navedb v predhodni prošnji, ki jo je prosilec začetkomu poslal. Ob onem času mora biti prvi papir dve leti star in ne več kot sedem let, in prosilec mora biti v tej deželi vsaj pet let in v dotičnem Countyu vsaj 6 mesecev. Torej od onega trenutka, ko klerk izpolni prošnjo, se računa predpisana doba.

Ako vaš prvi papir kmalu zapade, opozorite naturalizacijski urad na to in zaprosite za akorajenje zaslisanje (hearing).

Stariši za poroko. Vprašanje: Koliko mora biti star fant ali deklica, ako se hoče poročiti brez privoljenja staršev?

Odgovor: Poročni zakon so različni po državah. Na primer v državi Connecticut, Pennsylvania in Tennessee je dovoljena poroka že ob starosti 16 let, ako starši privolijo. V državi Illinois, Ohio, Kansas, Massachusetts in Nevada mora biti moški vsaj 18 let star in ženska 16 let. V državi Ohio pa mora vsakdo biti vsaj 21 let star, ako se hoče poročiti brez privoljenja staršev in v državi Illinois fant 21 in deklica 18 let. V splošnem se lahko reče, da je treba polnoletnosti za poroko brez izrečnega privoljenja staršev.

Imigracija v Kanado. Vprašanje: Ali je res, da je Kanada zaprla vrata priseljencem iz evropskih držav?

Odgovor: Ni res, da je izrecno zaprla vrata evropskim priseljencem, ampak uveljavljene so bile

Problemi priseljencev

Vložitev prošnje za naturalizacijo

atroglo omejitve z ozirom na sedanja gospodarski položaj. V zadnjih dveh mesecih se je imigracija iz Anglije skrčila za 77% v primeri z isto dobo lani, iz vseh drugih dežel kar za 94 odst. Tekom meseca maja je bilo pripuščenih 1936 angleških priseljencev (napram 6195 v maju 1930), 1320 Amerikancev (napram 3429) in 502 priseljencev iz drugih dežel (napram 7786 v maju 1930).

Ako kdo propade pri naturalizacijskem izpitu. Vprašanje: Nisem bil v stanju odgovoriti na vprašanja pri izpitu za naturalizacijo in sem bil odklonjen. Kdaj smem zopet zaprositi?

Odgovor: Zaslisanje pred naturalizacijskim izpraševateljem ni sodno zaslisanje. Vaša prošnja ni bila odklonjena, marveč vaš sploh niso pripustili k temu, da vložite prošnjo v pravem smislu zakona. Ako so vaši papirji v redu, bodo zopet dobri, ko vas kmalu enkrat pozovejo na novi izpit. Ako vas kmalu ne pokličejo na iste preprčani, da ste se zadostno pripravili za izpit, pišite na "District director of naturalization", naj vas pokliče na novi izpit. Ni treba nikake posebne nove prošnje.

Knjiga o ameriškem državljanstvu. Vprašanje: Rad bi imel pravila o državljanstvu za ženske. Kje bi lahko dobil tak knjigo?

Odgovor: Foreign Language Information Service, 222 4th Avenue, New York City., je izdal novo izdajo knjige "How to become a citizen of the United States." V tej brošuri najdete posebno poglavje o državljanstvu žensk in poglavje o vplivu moževega državljanstva na njegovo družino. Knjičica stane 25 centov.

Inozemski patenti. Vprašanje: Imašel som novo železniško pripravo, ki bi bila po mojem mnenju zlasti uporabljiva v evropskih deželah. Koliko stane inozemski patenti?

Odgovor: V večini inozemskih dežel se more vložiti prošnja za patent tekem 12 mesecev, odkar je bila vložena v Združenih državah. Stroški za evropske patente niso visoki, ali patentni zakoni tam po navadi zahtevajo, da treba patent praktično uporabljati tekem gotove dobe (navadno dveh let), kajti drugače zapade. Povrh tega večina držav nalaga na patente poleg prvotne pristojbine letni davak. Vseled tega inozemski patent, ako se ne uporabi, postane precej drag. Prepričajte se, če je vaša iznajdba za rabo v inozemstvu, predno zaprosite za patent.—F.H.

Najzanimljivejša dneva delavske vesti so v dnevniku "Prosveta". Ali jih žitate vsak dan?

RAZNE ZANIMIVOSTI

Noji izumirajo

Ptice noj je znani po svojem krasnem perju. Nojevo perje je bilo nekada zelo drago, ker so se krasili z njegovim perjem moški in ženske. Današnja moda pa se brani ptičjega perja in zato je začela trgovina z nojevim perjem propadati in nojev goje vedno manj.

To je posledica vedno menjajoče se mode, ki je uveljavila že večkrat zelo razvitih industrij. Nekoč n. pr. so visoko cenili korale; odkar pa korale niso več "moderne", je industrija korala v Italiji uničena. Prav tako se je zgodilo tudi z zaponkami za ženske obleke. Zaponke je izdelovalo na tisoče delavcev in delavk; odkar pa je moda zaponke odpravila, je ta industrija popolnoma izginila. Nič boljše se ni godilo izdelovalcem glavnikov in zaponk za laze — odkar narekuje moda ženskam striženje na fanta, je ta industrija mrtva.

Moča je sedaj uveljavila tudi obilna farma v Africi, kjer se gojijo na tisoče nojev. Ker nihče več ne kupuje nojevih perja, se farma več ne izplačujejo in če pojde tako naprej, bo mogoče videti noja samo še v kakšnem zoološkem vrtu.

"Desničarji" — "levičarji" v Z. v. Vprašanje: Profesor Tsai na vaučlišču v Chicagu je delal več let zanimive poskuse s živalmi, da ugotovi, sil rabijo bolj svoje desne ali leve sprednje ude. Največ poskusov je napravil s belimi podganami. Vsako podgano je sapri v kajo iz čice in z dnem iz čice, v kaji pa je položil pšenico v steklenico s oklim vratom, tako da si je morala žival svojo hrano labrakati iz steklenice samo s levo ali pa samo z desno sprednjo nogo. Opazoval je obnašanje nekaj stolin podgan, pri vseh pa je ugotovil, da si brskajo svojo hrano iz steklenice z desno sprednjo nogo, da so torej "desničarke". Tudi ljudje so večinoma "desničarji" in so bili tudi v prastari dobi, kar dokazuje najdeno orodje iz tistih časov. Nekateri pravijo, da je desničarstvo in levičarstvo odvisno od vsebine tekočine v obeh delih možganov.

Pišmo samomorilke. Samomorje je toliko, slasti po velikih mestih, da jih dnevnikliti ne omenjajo več; časopisi poročajo je še o takih samomorih, ki so po avstrijski okolnosti nekaj posebnega.

Tako se je n. pr. pred nekaj tedni zgodilo v Londonu nekaj čudnega, ki je zapustila tole pišmo: "Umreti je nekaj zelo zanimivega in nekaj prav posebnega je misel, da se čez nekaj ur ne bo treba več ne jesti, ne piti, ne spati, ne smejati se in ne jokati se. Čemu naj človek živi, če se vraga lahko na jako lep način izmabi — a smrtjo! Zelo zanimivo bi bilo tudi, če bi si mogla vstati življenje na kakšen modern način, n. pr. da bi se vrgla v raskočno urejeni kopalnici v kad in bi si prerezala žile. Žalhog pa se moram zadovoljiti z zastropljenjem z navadnim, vsakdanjim pilinom. Rada bi tudi umrla bogata, da bi vse svoje premoženje zapustila popolnoma neznanim ljudem — toda, če bi bila res bogata, kdo ve, če bi me potem še smrt veselila!"

Kakšna lasa sta imela Adam in Eva. Ameriški protestantski duhovnik Tomas Murley se je resno sagribeil v rešitev vevlašnega vprašanja, kakšne lasa sta imela Adam in Eva; ali sta imela črne lasa ali plave? O barvi las naših ošakov namreč ne stoji v svetem pismu nič, prav nič. Slikarji so pač že šestdesetkrat slikali prvo človeško dvojico, am-

RAZNE ZANIMIVOSTI

Devetdesetletni trojčki

Te dni je obhajal v Londonu svoj 90. rojstni dan čevljar James Mayhew, ki je še delal čevlje za romanopisec Charlesa Dickensa. Na svečanosti, ki so se je udeležili mnogi odličniki, je jubilar povedal, da ima še dva brata, ki sta prišla z njim na svet; ker je mati porodila trojčke. En brat živi še čil in krepak v Kanadi, drugi pa ima trgovino v Avstraliji. Val trijo so bili vse življenje vegetarji in jih ni nikoli obiskala bolezen.

Kako je veljala svetovna vojna. Sedaj ko se v naše sopo pogajajo pade otkajav na plačevanje vojne odškodnine, ki jo je Nemčija dolžna plačevati po mirovnih pogodbah, utegne marsikoga zanimati vprašanje, koliko je veljala svetovna vojna tiste države, ki so bile v vojno zapletene, potem pa vprašanje, za koliko se je Evropa zadolžila Združenim državam na račun vojne.

Svetovna vojna je veljala vse prizadete države po najnovjših računih 410 milijard zlatih nemških mark (1 marka približno 25 centov) in sicer so 295 milijard mark potrošile zavezniške države, 115 milijard mark pa Avstrija in Nemčija in njene zavezniče. Posamezne dežele pa so utrpale sledeče izgube svojega narodnega premoženja: Anglija 34 odstotkov, Nemčija 24 odstot., Italija 20 odstotkov, Francija 19 odstotkov, Nemčija 24 odstotkov, Sov. Rusija 13 odstotkov, Amerika pa 8 in pol odstotka.

Največji del teh ogromnih izdatkov so seveda pokrili s posojili, kajti toliko gotovine na svetu sploh ni.

Največ so Evropi posodile Združene države in sicer nekaj v denarju, največ pa v blagu. Evropa je potrebovala med vojno ogromne količine kruha, bombaža, topov, municije, obleke in obutva. Vsega tega blaga pa evropske države niso mogle pridelati in izdelati doma, še zarači tega ne, ker je silno primanjlovalo delovnih moči, kajti Rusija je mobilizirala 19 milijonov ljudi, Avstrija in Anglija vsaka po 9 milijonov, Italija pa 5 milijonov. V takih razmerah ni čudno, če je izvoz iz Amerike v Evropo rastele kakor plav. Iz Združenih držav so izvozili v Evropo l. 1914 za 2 in pol milijarde mark blaga, l. 1918 pa za 18 milijard.

Produkcija vsakovrstnega blaga se je med vojno v Združenih državah dvigala do dotle nepoznanih in neverjetnih višin: Pšenice so pridelali leta 1918 25 milijonov ton (prej 19 milijonov ton), krompirja pa 112 milijonov ton (80 milijonov ton). Jekla so izdelali za 43 odstotkov več, železa za 25 odstotkov, bakra za 18 odstotkov, petroleja pa za 45 odstotkov več kakor pred vojno.

Od leta 1914 pa do l. 1917 so prodale Združene države v Evropo za 45 milijard mark blaga. Evropske države so plačevale od kraja svoje dolgove s posojili, ki so jih imele še od prej v Združenih državah, toda tega denarja je bilo le za 3 milijard mark. Vse drugo dolguje Evropa Ameriki večinoma še danes.

Prizor iz stavke tekstilnih delavcev v Central Fallsu, R. I., kjer je policija napadla stavkarje s solzavkami, curki vode iz gasilnih cevi in s kati. Gornja slika kaže množico, ki opazuje pikete, spodnja pa državno policijo, potem ko je prepodila pikete.

VABILO NA PIKNIK
katerega priredi
Novo društvo "Iniljanci" št. 229 J. S. K. J.
v nedeljo dne 2. avgusta 1931, na Keglovem vrtu v Willow Springsu, Ill.
Mnogo zabave in dobra postrežba jamčena.
Vstopnina in voznina je samo 25c.
Bill Wade, 1001 N. W. 11th St., Miami, Fla. 1931, or 1215 N. W. 11th St., Ft. Lauderdale, Fla. 1931, or 1215 N. W. 11th St., Ft. Lauderdale, Fla. 1931.

Star šolnik umrl. — V Ljubljani je v soboto 11. t. m. preminul 88-letni nadučitelj v pokloju Ivan Gantar, eden najstarejših še živih šolnikov. Doma iz okolice Zirov, izsolan v Idriji, je služboval najprej v Adlaščah, potem v Beli cerkvi, najdalj pa je bil v

Lidija Seffulina:

VIRINEJA

Za Prosveto prevedel Mile Klopčič

"Bo, seveda bo dovolj."

Vzela je denar in odšla z zelenjadnega vrta, ne da bi se ozirala.

V.

Bog je postajal vedno bolj zgovoren z Magaro. Ljudje so zvedeli iz teh pogovorov prekorovanja. Magarove molitve so pomagale. In Magara bi bil skoro našel dušni mir v svojih molitvah. Njegovo srce se je omeščalo, laže je dihal.

Toda po pomladi ga je spet stisnilo v prsih. Njegove roke so zahrepenele po kmečkem delu, po obdelovanju zemlje. Mislil na njivo, na živino, na gospodarjenje svojega zeta so ga motile v molitvah. Neke noči nikakor ni mogel moliti, čeprav se je na moč trudil. Taka žalost ga je obšla, da so se mu misli v glavi motale. In ko je Magara zjutraj pokleknil na skalo, je začel prositi:

"O, gospod, odreši me zemakega življenja! Odreši me enkrat za zmerom! Rajši se bom mučil v raju skupaj s tvojimi svetniki. Odreši me te težke krvi, človeškega mesa, mojih trdih kosti! Pošlji mi zadnji uro! Z onega sveta bom pomagal ljudstvu, tu na zemlji pa ne strpim več. O Bog!"

Zadnja beseda se je izvila iz njegov prs kot hripav krič. In hkrati kot odgovor na ta krič se je pojavil v jutranji megli nedaleč od skale svet starček. Bil je prav tisti, ki je prišel prvič prebudit Magaro. Magara še vedno ni vedel, s kakim imenom naj ga ogovori.

Od takrat ga ni videl niti enkrat. Odreval je, stal in čakal. Starec pa je izpogovoril, vendar ne s svojim nekdanjim, močnim glasom, marveč rahlo in prijazno. Lehak veter je nosil besede in pomladanski vonj zemlje k Magari:

"Kmalu boš umrl, Savelj, služabnik božji. Čakaj svoje smrtne ure."

Magara je padel z obrazom na skalo, ki se je bila v nočnem mrazu ohladila, in srce se mu je bolešno stisnilo od veselja. Ko se je spet zavedel in dvignil svojo glavo, ni videl več starca. In začel je moliti:

"Dobrotnik! Kakšno ime, kakšno dostojanstvo nosiš pred bogom? Pokaži vendar svoj preprosti obraz še enkrat. Ti božji trpin! Kdaj, katerega dne, ob kateri uri bo vzel bog dušo iz mene?"

Toda obličja ni ugledal več, niti ni dobil odgovora. Vendar se je začel pripravljati na smrt. Še istega dne je nenadoma stopil v svojo hišo. Stara se je prav takrat pripravljala, da bo pospravila po sobi s svojo hčerko. Obrišala je svoje mokre roke v predpasnik in pogledala svojega moža. Bil je zagorel, razmršen in umazan in prav nič podoben svetniku, kakor jih poznamo s svetniških podob. Plaho ga je nagovorila:

"Se boš okopal? Potreben si. Naj zakurimo, kaj?"

Toda Magara je stresel z glavo, kot bi hotel pregnati muho:

"Prinesl mi is skrivne mrtvaško haljo, ki si jo pripravila zame. Obesi jo na dvorišče."

In je spet odšel. Niti besedice ni dodal. Stara je nesrečna vzdihnila in soize so jo polile. V vsaj okolici so verovali v svetost Magare. Ona pa je mislila, da izvira vse to ne iz svetosti, marveč iz bolezni, a se je bala govoriti o tem. Saj je dobro poznala svojega moža — kako bi mogla biti svetost v njem? Mučil se je vendar samo zato, ker je bil ob pamet in razum. Toda huda nanj ni bila, pomnilovala ga je, zelo pomnilovala. Od tega sočutja se je za-

žela zgodaj starati. Hrbet se ji je ukrivil, oči so se ji skalle in njen obraz je postal pepelnato siv. Ukaz svojega moža pa je takoj izvršila. Ko je obesila platnene hlače in srjaco, je prišla Mokejha.

"Dober dan, Grigorjevna. Bo umrl?"

"Ne vem, ukazal mi je."

"Rekel je, Grigorjevna, rekel. Pravkar je bil pri nas na cesti. Zdaj se mu bo še razodelo, katerega dne bo umrl. Pa sem tu prišla naročiti, da me pokliče, kadar pride do tega. Rada bom pomagala našemu priprošnjiku. Ljudstvo se je dandanašnji pokvarilo: le redkim se razodene, kdaj pride ponje smrt. In ljudje ne umirajo ob vnaprej določeni uri, marveč po večini kar na nagloma. Naj bi mrtvaška obleka visela dolgo, zelo dolgo v zraku. Naše ljubo soince jo bo pregrelo in veter z njiv jo bo prežračil. Tako bo v svoji mrtvaški obleki vzel s sabo na oni svet vonj zemlje in se bo pred bogom tem bolj pobrigal za našo zemljo. Ah, ah, ah! Pazi torej in me potem takoj pokliče. Očka Savelj se pelje zdaj čez reko..."

"Kam pa?"

"Vse boče storiti po božji navadi. Ne tako kot današnji zvršenci. Pelje se čez reko v cerkev, k popu, da se pripravi za obhajilo."

Savelj se je trnil od tam šele tik pred cvetno nedeljo. Bila je že noč, ko je potikal na okno:

"He, Mihajla, odpri!"

Zet je spoznal njegov glas. Začuden je vprašal:

"Se nemara seliš k nam?"

Magara je izmoli pred svetniškimi podobami v kotu molitev. Potem pa je odgovoril:

"Sporodi jutri ljudstvu: ulegel sem se, da umrem. Krsta je že narejena."

Zet se je počal po tliniku in praših. Potem je vprašal:

"Kam pa boš lehal umirat? Tamkaj v svoji prstem kočali pa na skali?"

"Tu v koči. Po krščanski navadi. Tu sem bil rojen, tu hočem tudi umreti."

Zet je nekaj časa molčal in premišljal. Potem je dejal s trmastim zdehanjem:

"No prav, torej si si isprosil pri bogu pošteno smrt? Rad bi še nekoliko spal, kaj praviš? Do jutra je še dolgo. In delal sem danes čez mero."

"Lezi. Na dvorišče pojdem in počakam jutra."

Ko je odšel, se je obrnil zet k stari:

"Spiš? Si ališala? V sobi pa ni maral ostati, odvadil se je človeškega duha. Naj zbudini svojo ženo ali ne?"

"Ni treba. Ko se zdani, vaju oba pokličem. No da, val smo v božjih rokah. Zanj pa je vseeno. Koliko let že ni za nobeno rabo več na tem svetu. Mogoče je res prišla njegova sadnja ura. Potrudimo se in mu pomagajmo. Lezi in zaspaj še nekoliko, saj je še zelo zgodaj."

"Vi-rka-a! Vi-rka! Kam si se zgubila!"

"Kaj pa tako kričiš? Samo odpočiti sem se hotela malo pri lopu."

"Naspala se boš še laško! Pojdi, greva pogledat Magaro!"

"No kaj? Ali umira?"

"Dal Seveda! Ze dolgo je, kar je legel. Rečem ti, ne bova se mogli preriniti skoz gnečo in ne bova ga videli."

"Jaz samo to mislim, da laže, Anisja. Krepak je, smrt ga ne bo tako zlahka strla!"

(Dalje prihodajmo.)

haja v smrtni boji. S krvavečim srcem in z očitkom, da imam tudi to življenje na vesti, sem zapustil umirajočega. Tudi od Jolčeja sem se poslovil in ga opomnil, naj sledi karavani.

Pred nami se je razprostirala temna noč in izdajaloko pečeno morje. Tedaj sem pa začutil v sebi neugnano veselje do življenja. Nisem hotel umreti v puščavi, bil sem še premlad, preveč bi izgubil in preveč sem še od življenja pričakoval. Moje potovanje v Aziji se ni smelo tako končati!

Hotel sem še kontinente prehoditi, hotel sem še veliko problemov rešiti, preden dosežem Peking, moj daljni cilj. Še nikdar niso bile življenske sile v meni tako budne, kakor takrat in jaz sem jih hotel budne ohraniti, dokler bi se še mogel kakor črv plaziti po pesku. Ko sem zapustil poginjajočo karavano, sem bil prost in neoviran. Zdaj je bilo treba le v ravni črti korakati proti vzhodu.

5. maj. O prvem svitu sva se zbudila in se počasi plazila dalje; bilo je 10 minut čez štiri. Kasim je bil strasen. Jezik je imel otekel, bel in suh. Njegove ustnice so bile suhe, lica upadla, oči so se mu svetile v medlem sijaju. Mučilo ga je krčevito kašljanje — oznanjevalec bližnje smrti, ki je stresalo vse njegovo telo, vendar mi je sledil.

Najina grla so gorela radi neznozne suhote. Zdelo se nama je, da ališiva trenje v pregrebih in da čutiva, kako postajajo radi trenja vroči. Oči sva čutila tako suhe, da sva jih komaj še odpirala in zapirala.

Pri solnčnem vzhodu se je prikazalo vzhodno ozorje kot ostra, izrazita silhueta. Zavzela sva se, ko sva videla to črto. Drgo obliko je imela kot po navadi. Nič več ni bilo one robčaste oblike, ki se je nama prej prikazovala aredi neskončne vrste pečskih gričev, ampak ozorje je bilo vodoravni črti s komaj vidnimi zarezami. Čez nekaj trenutkov sva zagledala, da spremilja horizont črn rob. Kakšna radost, kakšna sreča! Bil je to gozd na obrežju reke Čhotan-darja.

Nekaj pred peto uro sva dospela do neke udolbine v pesku in sem se kmalu prepričal, da je to stara rečna struga. Na njenem dnu so rasti številni topoli. Tu je morala biti blizu talna voda. Še enkrat sva zagrabila za lopate, a da bi kopala niava imela dovolj moči in sva po brezuspešnem trudu krenila na vzhod. Sledil je ozek pas nizkega in nerodovitega peska, toda že ob pol 6. sva vstopila v svetel, nepretrgan gozd, kjer so se razprostirale temne senice gostolistnatih vrhov, ki so bili nasičeni zelenja.

Z roko nad očmi sem stal zavzet radi čudovitega prizora. Moral sem zbrati svoje misli in vendar sem se čutil še zaspanega, kakor po neprijetnih sanjah. Ali se nismo pravkar polagoma umirajoči vlekli tedne in tedne skoz doline smrtnih senec, po vročem, razbeljenem pesku? In zdaj! Kamor seže najino oko, samo življenje in pomlad, ptičje petje, gozdne cvetke, zelenje vseh vrst, hladne senice in med starosivimi debli dreves neštevilne sledi divjačine: tigrov, volkov, lisic, jelenov, antilop, gazel in

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (June 30, 1931), pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vetašljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vaš napakega naslova, pošlite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Nasli zastopniki so vsi družstveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnina.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.50 na leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Ciceo za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za Slovenijo \$6.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00. Tednik stane za Evropo \$1.75. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto \$1.20.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

Upravništvo "PROSVETA" 2857 S. Lawrence Ave., Chicago

zažcev. V zraku brenčijo muhe in komarji, hrošči švigajo kakor puščice mimo naju in njih kriha povzročajo šum, ki naju spominja na glas orgel.

Deset minut čez sedem je bilo, ko sva dospela do neke jase, kjer sva med drevjem zagledala zabrisane sledove ljudi in konj in konjske odpadke. Bilo pa je nemogoče določiti, koliko stari so, kajti globoko v gozdu so bili zavarovani pred pečnim viharjem. Toliko pa je bilo gotovo, da sva rešena. Predlagal sem, naj prekoračiva gozd in potem potujeva dalje proti vzhodu, kajti v tej smeri ni mogla biti reka več daleč. Kasim pa je mislil, da je dvomljivo, da bi stopinje nakazale kako pot in pehale k reki.

Opotekajoča se in oslabela sva torej šla po sledu proti jugu. Toda že ob devetih sva bila radi tropake vročine tako izmučena, da sva omahila v senco nekega topola. Z rokami sem si med koreninami izgrebel jamo in tam ves dan ležal, se radi vročine premetaval in nisem mogel zatisniti očesa. Kasim je mirno ležal na hrbtu s glavo in oči je imel široko odprte, sledilo se mu je, mrmral je in čakal in če sem ga vprašal, mi ni odgovoril. Šele ob sedmih zvečer sem se lahko oblekel in veiel Kasinu, naj gre z menoj po vode. Bil pa je prelah za to; zmajal je le z glavo, na obrazu se mu je brala obupnost in mi je z rokami razložno povedal, naj se sam napijem, potem pa naj se vrnem k njemu. Vzel sem lopato. Toporišče mi je služilo za palico in orožje, železo pa sem obesil na neko vejo, ki je bila nagnjena čez steno, da bi pozneje lahko našel kraj, kjer sva dosegla gozd. Šel sem naravnost proti jugovzhodu. Čemu ne proti vzhodu kakor vedno do sedaj. Ne vem, morda me je hipnotizirala luna, ki je s svojim ozkim kraljevom svetlo v to smer in metala medel sinjast sij na tiho pokrajino. Z odločnim korakom sem šel, oprt na toporišče lopate, v ravni črti, kot da bi me vodila nevidna roka, ki se ji nisem mogel upirati. Včasih me je napadel ledajalaki spanec in za trenutek sem počival. Udarci moje žile so bili zelo šibki in jih je bilo komaj dojeti in moral sem napeti vse sile, da nisem zaspal. Bal sem se, da bi bil spanec lahko tako globok, da bi se nikdar več ne prebudil.

Ko sem prehodil dva in pol kilometra, sem na nasprotnem bregu razločil temne obrise gozda. Vedno jasneje sem videl. Tam stoji gosto grmovje iz loča in napol podrti topol visel posevno nad neko globino in strugi. Zdajci odleti kot puščica divja raca in švigaje mahs a kriči. Že čujem žuborenje in za trenutek stojim na robu nekakega komaj dvašest metrov dolgega tolmuna s svežo, hladno, izvrstno vodo.

Brezuspešen trud bi bil, popisati občutke, ki so me tedaj navdajali. Na kaj sem najprej mislil, preden sem začel piti, lahko bralec sam ugane. Opazoval sem svojo žilo, ki je udarjala devetinštiridesetkrat na minuto. Vzel sem nato iz žepa pločevinasto čašo, jo napolnil in pil in s kakšnim užitkom sem pil, si more pa le oni predstavljati, ki je bil že sam na tem, da od žejne pogine. Prinesel sem kozarec k ustom mirno. Čisto mirno in sem pil, pil, pil. Nikdar še ni najboljša vino tako teknilo. Mislim, da sem v času desetih minut izpraznil tri litre. Pločevinasta posoda ni držala popolnoma toliko kot navaden kozarec, a jaz sem jih izpraznil enainvajset. Takrat nisem pomišljal, da bi bilo nevarno po tako dolgoletni žeji tako hlastno piti. Toda ni hudega se mi ni zgodilo. Nasprotno, čutil sem, kako se mi s to sijajno vodo vrača življenje, kako prodira v celice in vlakence mojega telesa, ki kakor goba upija uživajočo tekočino. Žila je začela zopet krepko biti. Kri, ki je bila še pravkar tako lena in gosta, da se je s tevažno pretakala skoz laskavica, je zopet s lahkoto klopala po žilah. Roke, ki so bile skrbene, suhe in trde kot les, so se zopet zaokrožile in napole. Koša, pergamentu podobna, je postala zopet vlažna in prožna in tudi okoli čela je živahno vsvalovilo. To je bil krasen trenutek.

Nikdar se mi ni zdelo življenje lepše, razkošnejše in polno vrednosti kakor v tej noči ob strugi Čhotan-darja. Bodočnost se mi je smehljala kakor v morju luči. Izplačalo se je živeti in govorice, da je ta zemlja dolina soiz so bile kakor prazne bajke v mojih očeh. V tem zamaknjem stanju mi je bilo pri srcu kakor da bi me angel z neba vodil skoz nočno temo k malemu tolmunu in zdelo se mi je, da ališim šeleš njegovih krič.

Za kratek čas

Komplicacija
— Ali smem z vašo gospodo hčerko na izprehod? — Vse gospod mater svoje prijateljice.
— Zelo mi je žal, ne morem vam dovoliti.
— Zaka pa ne? Kaj mi ne upate?
— Vam popolnoma zaupam.
— Morda ne zaupate hčerki?
— Tudi nji zaupam, toda ma obema skupaj pri njej volji ne morem zaupati.

Pri zdravniku

— Nevrastenijo imate? — **tež bolezn** je najboljši lek.
— Veste kaj — mi je ljuba bolezen, kakor va proti nji.

Brite Beam Lamp

v rabi povsod
V vsah barvah za vašo čisto in bele svetilke. Za delo in za tovarniško razsvetljavo. Potrebujemo razprodajalec zastopnika.
Brite Beam Lamp Co.
1714-23 W. Division St.
Chicago, Ill.

Reši pekocihno meh

Shiške običaj ali vročinske pekočine so zelo nevarne boleznine, ako se tega ne preži in vprdi. Nuga-Tone olja teta iz vsakih stvilo, katere stala ozroka in preprečuje boleznine v štirih, šestih in osem dneh. Potem ko ste jemali nekaj časa Nuga-Tone, se pričnejo pekočine bolj, nežno vaku gnanje postopno pounjo in ozdravijo ali hudo vodu vtrivati vse širivke. Nuga-Tone olja so v vsaki lekarni in v vsaki trgovini. Če na prodaj v lekarnah. Ali se karkar stina, vajte naj ga narodi na se izogiba na dohodu.

POSEBNE

1931 Nove Elektri. Hladilne in pomivalne. Tvorari Jamli. Sreče našli jih je ustalo od volike stane po stilihah cenah. \$119.00-400.00. Na lahko obroke.
REALIAE REFRIGERATOR CO. INC.
3253 Ogden Ave., Chicago, Ill.
Tel. Roswell 1540

ZNIŽANE CENE ZA TJA IN NAZAJ

Do Ljubljane

IN NAZAJ PREKO HAMBURGA

\$167.50 V TRETJEM RAZREDU

(U. S. davek posebej)

Veljavno od 1. avgusta na vsah naših parnikih

Za podrobnosti vprašajte lokalne agente ali

HAMBURG-AMERICAN LINE

177 N. Michigan Ave. Chicago, Ill.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatakem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČI V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene umerne, unijaško delo prv vrste.

Enite po informacije ga pošljite

S. N. P. J. PRINTERY

2857-59 So. Lawrence Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREMA POJASNILA

Sven Hedín:

Kako sem se v puščavi rešil smrti

V somraku se je zganil Jolč in ko se je vrnilo vanj življenje, se je tudi žival v njem prebudila. Splazil se je k meni, grozil mi s pestmi in klicel z reškim, voltim, grozečim glasom: Vode, vode, daj nam vode, gospod! Nato je začel jokati, padel je pred mnogoj na kolena in me s zelo ganljivim glasom prosil, naj mu dam le nekaj kaplje vode.

Moje oči so obvisle na petelinu, ki se je ponosno šetal med kamelami. Morali smo piti njegovo kri. Z enim mahom mu je nož prerezal vrat in kri je začela počasi in v majhni množini curjati iz njega. Bilo je premalto. Se eno nedolžno življenje smo morali darovati: oveo. Moje so se dolgo obotavljali, preden so se lotili našega zvestega potnega tovariša, ki nam je v vseh navarnostih kakor pašček sledil. Toda rekel sem jim, da gre za naše življenje, ki ga lahko za nekoliko podaljšamo, če pijemo živalsko kri.

S krvavečim srcem jo je pilal Islam nekoliko v stran, obrnil ji glavo proti Mekki in ko je Kasim z vrvo zavazel živali nogo, je potegnill nož in ga s enim rezom porinil skoz vratnico odvodnico do vretenca.

Kri je bruhnila v velikem, rjavordecem curku in ulovili smo jo v vedro, kamor se je kmalu izte-

kla. Bila je še topla, ko smo se je s žlicami in noži lotili. Previdno smo pokušili. Nalovljena kri se nam je upirala in je razirjala zopern vonj.

Pogoltnil sem pač eno malo žlico te krvi, pa se nisem mogel več premagati, da bi jo šel pil. Tudi mojim ljudem se je zdelo zelo odvratna in dali so jo Joldašu. Enkrat je arknil, potem pa je zbežal. Zelo nam je bilo žal, da smo zaklali našega zvestega tovariša.

Uvidel sem, da more šega narediti človeka neumnega. Islam in drugi so nalovili v ponev kamelino seč, ki je bila posebno gosta in rumeno-rdečkasta. Vili so jo v čašo, prideljali nekoliko kisa in sladkorja, zatislili si nosove in izpraznili gnusno tekočino. Tudi nam so jo ponudili, toda čr vonj mi je zbudil soprotnost. Edini Kasim ni pil in to je bilo zelo pametno, kajti drugi so začeli po nekaj trenutkih na moč bruhati in to jih je zelo oslabilo.

Izmoglan in z blaznim izrazom na obrazu in s steklenimi očmi je sedel Jolči pred Lotorom in švečil vlažna pljuča ovce. Njegove roke so bile krvave in njegov obraz je bil prav tako s krvjo pollit.

Da sem šteditil s svojimi močmi, sem splezal na belo kamelo, ki je bila najmočnejša. Islam Bai, ki je radi gnusne pijače oslabil, je vodil karavano v počasnem koraku skoz sipine. Kasim je šel odzadaj in je poganjaj Jovino. Tako smo odpotovali od ta-

borišča smrti proti vzhodu, kjer teče Čhotan-darja med gozdnatimi bregovi. Ko smo zapustili neprijazni kraj, se je Jolči splazil v šotor in se vlegel na mojo posteljo. Še vedno je švečil ovčja pljuča, katerih vlago je s slastjo in pošelenjem vsrkaval.

Stari Mohamed Šah je še vedno ležal tam, kamor se je bil zgrudil. Preden smo odpotovali, sem stopil k njemu, pogladil ga po čelu in ga poklical po imenu. Gledal me je s široko odprtimi pepelastimi očmi in z zmehanim pogledom, toda na njegovem obrazu se je odražal neomajen mir in silaj razodetja, kot da bi pričakoval, da bo lahko v naslednjem trenutku vstopil v rajске vrtove veselja.

Dihal je zelo počasi in zdaj pa zdaj je zahrpel in zavdihnil v smrtnem boju. Pobošal sem ga po uvelem, grbistem čelu, mu poravnal glavo, da je bolj udobno ležal in mu rekel tako mirno, kolikor sem še radi ganotja mogel, da hitimo mi zdaj proti vzhodu in da bomo kmalu dobili vodo in da se bomo tedaj s polnimi vedri vrnili Pnjemu. Naj le mirno leži, dokler se mu možel ne pornejo, potem pa naj gre po naši sledi, da se bo razdalja med nami skracila.

Poskušal je dvigniti eno roko in je nekaj mrmral, iz česar se je pa le beseda Allah razumela. Le preveč dobro sem vedel, in on morda tudi, da se ne bova več videla. Njegov pogled je bil moten in medel in njegov spanec je pre-